

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*
THE TEACHER SPIRITUALITY AMONG STUDENTS FROM THE EDUCATION
FACULTY, BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY

ปิยะพัชร คล้าจิ้น, ศิราณี จุโทปะมา

Piyapat Klumngen, Siranee Jutopama

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: siranee.ch@bru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา 2. เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาที่จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และ สาขาวิชา และ 3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 5 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 346 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา เครื่องมือวิจัยเป็น แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น (ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค) เท่ากับ 0.968 การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ อ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ที่สุด และในรายด้านอยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุด 2. จิตวิญญาณความเป็นครูมีความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามระดับชั้นปีและสาขาวิชา แต่ไม่มีความแตกต่างตามเพศ และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับแข็งแกร่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยรวม

คำสำคัญ: จิตวิญญาณความเป็นครู; นักศึกษาคณะครุศาสตร์; มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Abstract

This research study aimed to explore the level of teaching spirit among students, compare differences in teaching spirit based on gender, academic year, and field of study, and analyze the relationship between teaching spirit, cumulative grade point average (GPA), and achievement motivation in learning. A quantitative research methodology was employed, with the sample consisting of 346 students from the Faculty of Education at Buriram Rajabhat University. These students, ranging from first-year to fifth-year in the academic year 2024, were selected through stratified random sampling based on their respective fields of study. The research instrument used was a questionnaire, which demonstrated a high reliability coefficient (Cronbach's alpha = 0.968). Data analysis involved both descriptive and inferential statistics. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used to summarize the data, while inferential statistics, such as t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and Pearson correlation analysis, were applied to examine differences and relationships between variables.

The findings revealed that the overall level of teaching spirit among students was at the highest level, with specific aspects ranging from high to the highest level. When comparing teaching spirit across different groups, statistically significant differences were found based on academic year and field of study at the .05 significance level. However, no significant differences were observed based on gender. Furthermore, the study found a strong positive correlation between teaching spirit and achievement motivation in learning, which was statistically significant at the .01 level. Conversely, there was no significant correlation between teaching spirit and cumulative GPA. These findings suggest that teaching spirit is a crucial attribute among education students and is influenced by their academic progression and field of study. Additionally, its strong association with achievement motivation highlights its potential role in fostering student engagement and commitment to learning. However, the lack of correlation between teaching spirit and GPA implies that other factors may influence academic performance. This study provides valuable insights into the development of teaching spirit among education students and underscores the

importance of fostering motivation to enhance their overall educational experience.

Keywords: Teacher Spirituality; Education Students; Buriram Rajabhat University

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และความก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการเรียนการสอนของครูต้องปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น ใส่ใจความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านศักยภาพหรือสติปัญญา และพฤติกรรม พร้อมทั้งยึดหลักการที่มาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยต้องเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้พัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เช่นนี้จึงสะท้อนถึงการมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง (นิวัตต์ น้อยมณี, 2560)

จิตวิญญาณความเป็นครูถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับครูทุกคน เพราะช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรัก เมตตา และปรารถนาดีต่อศิษย์ รวมถึงศรัทธาและยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ มีความมุ่งมั่นและเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นครูมีอาชีพที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านคุณภาพการทำงาน ศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพ เพื่อยกระดับสู่วิชาชีพขั้นสูง โดยยึดหลักการให้บริการสังคมด้วยวิธีการทางปัญญา มีอิสระในการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความเจริญงอกงามในตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2564) สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะครูที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความทันสมัยต่อเทคโนโลยีและข่าวสาร สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ปัจจุบันครูรุ่นใหม่กำลังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การไม่สามารถปฏิบัติ การสอนได้จริงในห้องเรียน ขาดทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน มีปัญหาในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และขาดจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) สอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชนที่พบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวครู 6 ประการ ได้แก่

1. ภาระงานนอกเหนือจากการสอนที่มากเกินไป 2. จำนวนครูไม่เพียงพอและการสอนไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา 3. ขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4. ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณความเป็นครู ในขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 5. ครูมีภาระการสอนที่หนัก และ 6. ขาดอิสระในการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า หนึ่งในปัญหาสำคัญ คือ ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ (ไทยริฟอร์ม, 2556) สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557) ที่กล่าวถึงการผลิตครูในปัจจุบันต้องมุ่งเน้นให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ เป็นนวัตกร เป็นนักสร้างแรงบันดาลใจ เป็นผู้ก้าวทันเทคโนโลยี มีคุณธรรม และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ของความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกอย่างลึกซึ้ง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นสถาบันที่มุ่งผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมและบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดกับนักศึกษาถือเป็นภารกิจสำคัญ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของการเป็นครูมืออาชีพในอนาคต (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2567) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน การจัดประสบการณ์ หรือการปลูกฝังการมีจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อให้นักศึกษาเป็นครูมืออาชีพและตระหนักถึงการมีจิตวิญญาณความเป็นครูมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และสาขาวิชา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 5 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3,146 คน

2.2 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.745 และตอนที่ 3 ระดับจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.968

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบตามเป้าหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาด้วยความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาตามเพศ ด้วยสถิติทดสอบค่า t แบบกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t -test) และทดสอบความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาตามระดับชั้นปี และสาขาวิชา ด้วยสถิติทดสอบค่า F โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษากับระดับเกรดเฉลี่ยรวม และระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ด้วยการใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.10) และมีระดับเกรดเฉลี่ยรวม 3.00 ขึ้นไป (ร้อยละ 65.90) โดยสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละชั้นปีมีจำนวนใกล้เคียงกัน มีค่าสัดส่วนร้อยละตามลำดับชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปี 5 คือ 18.80, 19.10, 19.40, 22.00 และ 20.80 และเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 9.50)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1 พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านความศรัทธาในวิชาชีพ	4.60	0.47	มากที่สุด
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.56	0.45	มากที่สุด
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.59	0.44	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.35	0.56	มาก
5. ด้านการปฏิบัติตนและหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.42	0.52	มาก
รวม	4.50	0.43	มากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา พบว่า

3.1 จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีระดับไม่แตกต่างกันตามเพศ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาจำแนกตามเพศ

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์	เพศชาย (n = 114)		เพศหญิง (n = 232)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความศรัทธาในวิชาชีพ	4.57	0.49	4.62	0.46	0.845	.399
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.56	0.433	4.56	0.46	0.104	.918
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.56	0.44	4.60	0.44	0.880	.379
4. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.39	0.54	4.33	0.57	0.889	.375
5. ด้านการปฏิบัติตนและหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.48	0.46	4.40	0.55	1.320	.188
รวม	4.51	0.41	4.50	0.44	0.249	.803

3.2 จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีระดับแตกต่างกันตามระดับชั้นปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3 ซึ่งผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นปี

จิตวิญญาณ ความเป็นครู ของนักศึกษา	ชั้นปีที่ 1 (n = 65)		ชั้นปีที่ 2 (n = 66)		ชั้นปีที่ 3 (n = 67)		ชั้นปีที่ 4 (n = 76)		ชั้นปีที่ 5 (n = 72)		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความ ศรัทธาใน วิชาชีพ	4.66	0.40	4.53	0.51	4.37	0.54	4.70	0.42	4.74	0.37	7.492*	.000

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นปี (ต่อ)

จิตวิญญาณ ความเป็นครู ของนักศึกษา	ชั้นปีที่ 1 (n = 65)		ชั้นปีที่ 2 (n = 66)		ชั้นปีที่ 3 (n = 67)		ชั้นปีที่ 4 (n = 76)		ชั้นปีที่ 5 (n = 72)		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
2. ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	4.55	0.42	4.47	0.47	4.35	0.49	4.67	0.41	4.72	0.37	7.967*	.000
3. ด้านมนุษย สัมพันธ์	4.53	0.41	4.49	0.45	4.41	0.46	4.70	0.41	4.80	0.36	9.926*	.000
4. ด้านการ จัดการเรียนรู้	4.24	0.56	4.24	0.53	4.14	0.58	4.46	0.53	4.64	0.44	9.997*	.000
5. ด้านการ ปฏิบัติตนและ หน้าที่ความ รับผิดชอบ	4.34	0.52	4.30	0.51	4.25	0.47	4.52	0.51	4.69	0.48	8.977*	.000
รวม	4.46	0.41	4.40	0.44	4.30	0.43	4.60	0.41	4.72	0.35	10.948*	.000

* $p < .05$

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาเป็นรายคู่ระดับชั้นปี

ตัวแปร	ชั้นปี	$\bar{X}$	ชั้นปี				
			1	2	3	4	5
			4.46	4.40	4.30	4.61	4.72
จิตวิญญาณ	1	4.46	-	0.058	0.156	0.146	0.255*
ความเป็นครู	2	4.40		-	0.986	0.204	0.313*
	3	4.30			-	0.303	0.412*
	4	4.61				-	0.109
	5	4.72					-

* $p < .05$

3.3 จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีระดับแตกต่างกันตามสาขาวิชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 5 ซึ่งผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาศิลปศึกษา และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาพลศึกษา มีจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาจำแนกตามสาขาวิชา

[illegible]

* $p < .05$

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษารายสาขาวิชา

ตัวแปร	สาขาวิชา	$\bar{X}$	สาขาวิชา											
			ปฐมวัย	ไทย	อังกฤษ	นาฏศิลป์	พละ	สังคม	ดนตรี	วิทย์	ฟิสิกส์	ศิลปะ	คณิต	เทคโนโลยี
จิตวิทยา	ปฐมวัย	4.38	-	0.30	0.09	0.33	0.21	0.18	0.02	0.07	0.21	0.07	0.10	0.18
ความเป็นครู	ภาษา	4.69	-	0.20	0.02	0.09	0.12	0.33	0.38	0.09	0.38	0.20	0.11	
	ไทย			0.95	0.78	0.30	0.38	0.05*	0.53*	0.00	0.52*	0.36	0.81	
	ภาษา	4.48		-	0.23	0.11	0.08	0.12	0.17	0.11	0.17	0.00	0.09	
	อังกฤษ				0.73*	0.64	0.56	0.05	0.58	0.94	0.57	0.61	0.14	

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาเป็นรายคู่สาขาวิชา (ต่อ)

ตัวแปร	สาขาวิชา	$\bar{X}$	สาขาวิชา									
			ปฐมวัย	ไทย	อังกฤษ	นาฏศิลป์	พละ	สังคม	ดนตรี	วิทย์	ฟิสิกส์	ศิลปะ
	นาฏศิลป์	4.72				-	0.12	0.15	0.35	0.41	0.11	0.41
							087	161	783*	313*	782	304*
											115*	589
จิต	พละ	4.60				-	0.03	0.23	0.29	0.00	0.29	0.11
วิญญาณ								075	697*	227*	305	217*
ความ	สังคม	4.56					-	0.20	0.26	0.03	0.26	0.07
เป็นครู									622	152*	379	142*
	ดนตรี	4.36							-	0.05	0.24	0.05
										530	002	520
											669	194
	วิทย์	4.30								-	0.29	0.18
											531*	010
												199
	ฟิสิกส์	4.60									-	0.11
												0.02
												522*
												333
	ศิลปะ	4.30									-	0.18
												0.26
												189
												715*
	คณิต	4.49										-
												0.08
												526
	เทคโนโลยี	4.57										-

* $p < .05$

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกที่แข็งแกร่ง (Strong) กับจิตวิญญาณความเป็นครู ($r = .750$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเกรดเฉลี่ยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับจิตวิญญาณความเป็นครู ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณความเป็นครูกับเกรดเฉลี่ยรวม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตัวแปร	เกรด	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	จิตวิญญาณความเป็นครู
เกรด	1.00		
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.133*	1.00	
จิตวิญญาณความเป็นครู	.050	.750**	1.00

** $p < .01$, * $p < .05$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความศรัทธาในวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และคณะครุศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูผ่านการอบรมความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพความเป็นครูอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับนิวัตต์ น้อยมณี (2551) กล่าวว่าสถาบันผลิตครูต้องให้ความสำคัญกับการสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและฝึกปฏิบัติจริง สอดคล้องกับรุ่งลาวัลย์ จันทรัตน (2566) และธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง (2554) กล่าวว่าครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูจะมีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการกระทำ คำพูด และความคิด พร้อมทั้งทุ่มเทในการสอนด้วยความภาคภูมิใจ และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อศิษย์และเพื่อนร่วมงาน จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพ พร้อมทั้งช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของสัจจวรรณ ทรรพวุธ (2560) ที่พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ชนะสิทธิ์ และพงศ์เทพ จิระโร (2562) ที่พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความตั้งใจที่จะเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ เพื่อที่จบการศึกษาจะประกอบวิชาชีพครู รวมถึงมหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นครู ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ประเทศชาติ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของอริศรา แก้วสุข และคณะ (2565) ที่พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูไม่แตกต่างกันตามเพศ

3. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกัน อธิบายได้ว่า เนื่องจากหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ได้มีการออกแบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังความเป็นครูผ่านรายวิชาเฉพาะด้านวิชาชีพครู เช่น ความเป็นครูมืออาชีพ จิตวิทยา หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การวิจัย การวัดและประเมินผล รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่บ่มเพาะความเป็นครูให้กับนักศึกษาทุกชั้นปี ตามกรอบการผลิตบัณฑิตครูของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ (PTRU Model) มุ่งผลิตครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูและสมรรถนะวิชาเอกเฉพาะ ตลอดจนมีจิตสาธารณะ รักในท้องถิ่นและมีทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกอนาคต (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2567) นอกจากนี้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ทำให้ได้รับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างเต็มที่ ผ่านการปฏิบัติจริงในการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้มีความพร้อมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูมืออาชีพมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของอริศรา แก้วสุข และคณะ (2565) ที่พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 มีจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกัน

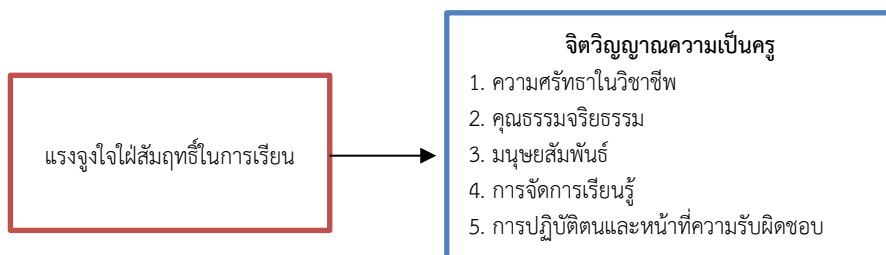
4. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีจิตวิญญาณความเป็นครูความแตกต่างกันสูงสุด รองลงมา คือ สาขาวิชาภาษาไทยและสาขาวิชาศิลปศึกษา ส่วนสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาพลศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันน้อยสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละสาขาวิชาได้พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะตามกรอบการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (PTRU Model) ซึ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญ คุณลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นในแต่ละสาขาวิชา ส่งผลให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่แตกต่างกันไปตามบริบทและเอกลักษณ์ของวิชา (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2566) สอดคล้องกับงานวิจัยสมบัติ คชสิทธิ์ และอรสา จรูญธรรม (2565) ที่พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์จำแนกตามสาขาวิชาในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกที่แข็งแกร่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยรวมอาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เลือกเรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะเป็นครู โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาไว้อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดเกรดเฉลี่ย และการสอบคัดเลือกเพื่อวัดความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2567) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ชูสาย (2566) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าศึกษาในวิชาชีพครู เพราะนักศึกษาจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู จึงจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม มีการวางแผนการดำเนินชีวิตและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย คือ จิตวิญญาณความเป็นครูและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ซึ่งสามารถนำไปศึกษาต่อยอดในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงทำนายต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรมีการวัดระดับจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาอยู่เสมอ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรือ จัดกิจกรรมเสริมสร้างและปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษาในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งจะช่วยให้มหาวิทยาลัยเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ มากยิ่งขึ้น สามารถผลิตนักศึกษาครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูออกสู่สังคมไทย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรจัดกิจกรรมหรืออบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งสร้างการรับรู้ให้นักศึกษาด้วยการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักศึกษามีความรอบรู้ในวิชาชีพและวิชาเฉพาะ และสามารถประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย

2. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ควรเสริมสร้างและปลูกฝังการมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักศึกษามีความตั้งใจในการทำงาน และมีผลงาน ในการทำงานที่ดีเป็นที่ประจักษ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการมีจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการศึกษาไป พัฒนาและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับนักศึกษา

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2564). *ครูมืออาชีพ : จิตวิญญาณแห่งศาสตร์และศิลป์ของความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: คอมเมอร์เชียล เวิลด์ มีเดีย.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2567). *วิสัยทัศน์ พันธกิจของคณะครุศาสตร์*. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://edu.bru.ac.th/about/general/>
- ดวงใจ ชนะสิทธิ์ และพงศ์เทพ จิระโร. (2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 11(1), 290-309.
- ไทยีฟอรัม. (2556). *เปิด 6 อุปสรรคการทำงานของครูไทย*. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.isranews.org/content-page/item/18823>
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2554). ประสบการณ์ของครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 18(1), 55-56.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2551). *ผมคิดและเชื่ออย่างนี้*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- _____. (2560). *จิตวิญญาณครู*. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (2566). *Professional Teacher Rajabhat University Model หลักสูตรผลิตครูฐานสมรรถนะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2567). *ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เรื่อง การรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี รอบที่ 2 รับตรง (เพิ่มเติม) ประจำปีการศึกษา 2568*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- _____. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2567). *การผลิตบัณฑิตครูตามกรอบ PTRU Model*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รุ่งลาวันย์ จันทรटना. (2566). คุณลักษณะสำคัญและรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูนักพัฒนา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 18(2), 131-141.
- สจิวรรณ ทรรพวสุ. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(1), 1-10.

- สมบัติ คชสิทธิ์ และอรสา จรุงธรรม. (2565). จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(6), 540-555.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นวัตทัศน์ในการวิจัยประเมินผลคุณภาพของคนไทย: ดี เก่ง และมีความสุข*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *การยกระดับครูไทยใน ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สุภาพร ชุสาย. (2566). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ ที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างแรงจูงใจก้าวอย่างมั่นใจสู่ครูมืออาชีพ. *วารสาร สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 11(2), 434-464.
- อริศรา แก้วสุข และคณะ. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 34(112), 44-52.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

